

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01122&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01122. Екзантема (червоний шкірний висип)

Автор: Alexander Salava
Редактор оригінального тексту: Jukkapekka Jousimaa
Дата останнього оновлення: 2017-05-26

- Дивіться також статті [Гіперчутливість до лікарських засобів](#) [настанова 00296 | Гіперчутливість до ліків] та [Фотодерматит](#) [настанова 00884 | Фотодерматити].

Основні відомості

- Екзантема може бути наслідком інфекції або прийому лікарських засобів, але причина не може бути виявлена лише на основі зовнішніх характеристик.
- Основним є зв'язок у часі з причиною (лікарський засіб або симптоми інфекції).
- Необхідно відрізнити типову макулопапулярну екзантему та інші від атипової (везикулярної, пустульозної, папулярної, пурпурової) екзантеми.
- Різні шкірні розлади та погіршення стану наявної патології шкіри можуть нагадувати екзантему.
- Слід пам'ятати про огляд слизової оболонки для виявлення будь-якої важкої реакції на ліки.

Клінічна картина та симптоми

- Екзантема - це поширена гостра червона висипка, спричинена інфекцією або реакцією на лікарські засоби (медикаментозна екзантема).

- Екзантеми можуть проявлятися у різних формах, описано декілька клінічних підтипів. Крім того, багато патологій шкіри можуть розповсюджуватися як екзантеми. Характерними ознаками екзантеми є розповсюджені зміни шкіри, швидка поява висипки та гострий перебіг.
- Класична макулопапульозна екзантема викликає гострі симетричні монотипні еритематозні ураження, розміром з монету, на великих ділянках шкіри, переважно на тулубі.
 - Макулопапульозна екзантема є симетричною і розповсюджується від тулуба до кінцівок. Маленькі елементи ураження зливаються і формують єдину ділянку почервоніння.
- Тяжка реакція може викликати розеткоподібні ураження, що нагадують елементи при мультиформній еритемі та мультиформній екзантемі.
- Ділянка, на якій вперше виникають елементи ураження (наприклад, обличчя), динаміка поширення та одужання можуть грати важливу роль при диференційній діагностиці.
- Присутність елементів ураження на слизовій оболонці (рот, губи, очі, геніталії) також можуть допомогти при диференційній діагностиці. Це також може свідчити про тяжку форму захворювання.
- У пацієнта можуть бути загальні симптоми (гарячка, слабкість), що свідчить про інфекцію або реакцію на ліки. При неускладненій медикаментозній екзантемі відсутні системні симптоми.

Діагностика

- Головним у діагностиці є ретельний збір анамнезу (перебіг та поширення захворювання, зв'язок з лікарськими засобами [настанова 00296 | Гіперчутливість до ліків], можливий контакт з іншими людьми, статус вакцинації), клінічний огляд (вигляд та симптоми екзантеми), а також лабораторні аналізи, в залежності від причини, що підозрюється.
- Чи є у пацієнта симптоми інфекції? Чи піднімалася у пацієнта температура тіла перед початком екзантеми (за відсутності зв'язку з ліками може вказувати на інфекційну екзантему)?
- Чи наявний зв'язок у часі з будь-яким лікарським засобом (початок прийому нового препарату за 1-3 тижні до початку екзантеми)?
- Зв'язок у часі з подорожами?

- Чи присутні будь-які місцеві ознаки або симптоми інфекції (респіраторної, шлунково-кишкового тракту або сечовивідних шляхів)?
- Шкірні елементи ураження слід ретельно оглядати, звертаючи увагу на наступне:
 - Локалізацію (симетрія, унілатеральність тощо).
 - Чи лущаться елементи ураження (може вказувати на такі захворювання шкіри як псоріаз чи рожевий лишай) або чи наявні папули або пустули (вітряна віспа, фолікуліт)?
 - Елементи ураження чіткої форми? Чи наявні еритематозні плями, поодинокі везикули?
- Також слід перевірити волосисту частину голови, нігті, геніталії, слизову оболонку порожнини рота та очі (часто має значення для диференційної діагностики).
- Різні типи екзантем та їх можливі причини представлено у таблиці [табл. T1].

Таблиця T1. Типи екзантем та їх причини

Типова макулопапульозна екзантема		
Медикаментозна екзантема	Типи	<p>Проста медикаментозна екзантема</p> <p>[настанова L00296] Гіперчутливість до ліків</p> <p>[зображення L00831] Allergic exanthema</p> <p>[зображення L00981] Drug exanthema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нагадує кір, короподібна
		<p>Мультиформна медикаментозна екзантема</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кільцеподібні ураження <p>[зображення L00977] Erythema multiforme</p> <p>[зображення L00138] Widespread erythema mult...</p> • Розеткоподібні ураження <p>[зображення L01433] Erythema multiforme with...</p>
		<p>Тяжкі реакції на лікарські засоби</p> <ul style="list-style-type: none"> • Часто також ураження слизових оболонок <p>[зображення L00987] Erythema multiforme majo...</p>
	<p>Найпоширеніші причини у Фінляндії</p> <p>Антибактеріальні препарати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бета-лактамі антибіотики, сульфаніаміди, фторхінолони та тербінафин 	
		НППЗ

Типова макулопапульозна екзантема		
		<p>Препарати, що впливають на ЦНС</p> <ul style="list-style-type: none"> Фенітоїн, карбамазепін [зображення 00830] Allergic exanthema cause...] та ламотрин є найпоширенішими
Екзантеми, спричинені інфекціями	Найпоширеніші причини у Фінляндії	<p>Мононуклеоз [настанова 00014] Мононуклеоз]</p> <ul style="list-style-type: none"> У 10-15% випадків мононуклеозу розвивається екзантема. При введенні амоксициліну майже у кожного пацієнта буде розвиватися екзантема [зображення 01089] Exanthema caused by amox...].
		<p>Наприклад, стрептококові інфекції пов'язані з тонзилітом [настанова 00610] Фарингіти і тонзиліти у ...]</p> <ul style="list-style-type: none"> Скарлатина спричиняє лущення шкіри долонь та підшв при одужанні.
		<p>Вірусні інфекції верхніх дихальних шляхів</p> <ul style="list-style-type: none"> Грип, парагрип, аденовіруси тощо.
		<p>Вірусні інфекції шлунково-кишкового тракту</p> <ul style="list-style-type: none"> Наприклад, ентеровіруси та арбовіруси
		<p>Бактеріальні інфекції верхніх дихальних шляхів</p> <ul style="list-style-type: none"> Мікоплазма тощо
		<p>Борреліоз</p> <ul style="list-style-type: none"> Мультифокальна мігруюча еритема [зображення 01434] Multiple erythema migran...] [настанова 00031] Лайм-бореліоз (ЛБ)] з кількома більшими еритематозними ураженнями може викликати реактивну екзантему.
Рідкісні причини		<p>Гостра цитомегаловірусна інфекція</p>
		<p>Гостра ВІЛ-інфекція [настанова 00018] ВІЛ-інфекція]</p> <ul style="list-style-type: none"> Типова розеольозна висипка
		<p>Вірусний гепатит [настанова 00216] Вірусний гепатит]</p>
		<p>Вторинний сифіліс [настанова 00255] Сифіліс]</p>

Типова макулопапульозна екзантема		
		<ul style="list-style-type: none"> Сифіліс II, роzeоло-подібна висипка [зображення L00265] [Secondary syphilis on th...]
		<p>Токсичні екзантеми спричинені стафілококовими інфекціями</p> <ul style="list-style-type: none"> Синдром токсичного шоку, стафілококовий синдром ошпареної шкіри у новонароджених Погіршення загального стану, великі еритематозні елементи ураження на тулубі та кінцівках, при одужанні - лущення на долонях та підшвах
		<p>Типові захворювання з висипаннями (перевірити вакцинацію)</p> <ul style="list-style-type: none"> Кір [зображення L01297] [Measles] [зображення L01299] [Measles] [зображення L01297] [Measles] Краснуха
		<p>Туляремія [настанова L00030] [Туляремія] [зображення L00929] [Tularaemia-induced exant...]</p> <ul style="list-style-type: none"> Виразкові папули в ділянці інфекції, збільшення регіонарних лімфатичних вузлів
		<p>Хвороба Погоста [настанова L00037] [Хвороба Погоста (карельсь...)] [зображення L00893] [Arbovirus arthritis (Pog...)]</p> <ul style="list-style-type: none"> Хвороба Погоста, екзантема з елементами ураження маленького розміру та малою кількістю загальних симптомів
	Причини у дітей	<p>Раптова екзантема [настанова L00609] [Раптова екзантема] [зображення L01477] [Exanthema subitum on the...] [зображення L01478] [Exanthema subitum on the...]</p>
		<p>Інфекційна екзантема [настанова L00608] [Інфекційна еритема] [зображення L00843] [Parvovirus infection]</p> <ul style="list-style-type: none"> У деяких пацієнтів перед появою екзантеми спостерігається підвищення температури тіла, біль у горлі та м'язах. Екзантема зазвичай починається з обличчя, через кілька днів розповсюджується на верхні та іноді нижні кінцівки. Може проявлятися мереживним, схожим на сітку, візерунком.

Типова макулопапульозна екзантема		
		<ul style="list-style-type: none"> Екзантема може зникнути та заново з'явитись протягом кількох тижнів
		<p>Хвороба Кавасакі <small>[настанова 00602]</small> [Хвороба Кавасакі]</p> <ul style="list-style-type: none"> Підвищення температури тіла, збільшення лімфатичних вузлів, кон'юнктивальні, оральні та фарингеальні симптоми. Складна екзантема, що зазвичай складається з яскравих еритематозних елементів ураження, еритеми та набряку рук і ніг
Атипова екзантема		
Екзантема з пухирцями або папуло-пустулами (везикулярні або пустулярні)	Поширені	<p>Вітряна віспа <small>[зображення 00573]</small> [Chickenpox in an adult]</p> <ul style="list-style-type: none"> Може також виникати у дорослих
		<p>Поширений ентеровірусний везикулярний стоматит (так звана хвороба "рука-нога-рот")</p> <p><small>[зображення 01407]</small> [Enteroviral skin lesions...]</p> <p><small>[зображення 01278]</small> [Enteroviral vesicles in ...]</p> <ul style="list-style-type: none"> Від долоней та підшв може поширюватися на інші ділянки, а також на тулуб.
		<p>Поширений фолікуліт (фурункульоз)</p> <p><small>[зображення 00901]</small> [Staphylococcal folliculi...]</p>
	Рідкісні	<p>Пустулярні або акнеформні екзантеми, спричинені лікарськими засобами</p> <ul style="list-style-type: none"> Спричинені, наприклад, системними глюкокортикоїдами
Папулярна екзантема	Типи	<p>Папульозний акродерматит дітей (синдром Джанотті-Крості) <small>[зображення 01027]</small> [Gianotti-Crosti (close-u...)]</p> <p><small>[зображення 01028]</small> [Gianotti-Crosti syndrome...]</p> <ul style="list-style-type: none"> Сідниці, лікті та коліна часто вражаються асиметрично Часто викликається респіраторним вірусом
		<p>Латероторакальна екзантема дітей</p> <ul style="list-style-type: none"> Однобічна, асиметрична, переважно на тулубі
		<p>Контагіозний моллюск (дуже розповсюджений)</p> <p><small>[зображення 00180]</small> [Mollusca contagiosa behi...]</p>

Типова макулопапульозна екзантема		
Пурпурна екзантема (петехії та поширена пурпура на додачу до екзантеми)	Більш поширені	Пурпурні екзантеми, спровоковані інфекцією <ul style="list-style-type: none"> Вірусні інфекції дихальних шляхів та травного тракту
		Парвовірус В19 інфекція <ul style="list-style-type: none"> Різні типи, такі як синдром пурпурових рукавичок та шкарпеток (симетрична пурпурова екзантема рук і ніг)
		Епідемічна нефропатія (вірус Пуумала) <ul style="list-style-type: none"> Пурпурова екзантема у приблизно 5-10% випадків
		Медикаментозні висипки [настанова 00296] Гіперчутливість до ліків
	Пігментний пурпуровий дерматоз	
Рідкісні	Тромбоцитопенія	
	Васкуліт <ul style="list-style-type: none"> Лейкоцитокластичний васкуліт шкіри [зображення 00832] Vasculitis leucocytoclas... Пурпура Геноха-Шенлейна [зображення 01038] Henoch-Schönlein purpura... 	
	Септичні інфекції, такі як <ul style="list-style-type: none"> Менінгококовий менінгіт (порушення загального стану, неврологічні симптоми, пурпурова екзантема, поширені крововиливи у шкірі) гонококи 	

- Екзантеми, асоційовані з фебрильними інфекціями у туристів, представлені у таблиці [табл. T2]. Дивіться також Гарячка у мандрівника [настанова 00044] | Лихоманка в осіб, які по... та Проблеми шкіри у мандрівників [настанова 01046] | Проблеми зі шкірою у ман...].

Таблиця T2. Екзантеми, асоційовані з фебрильними інфекціями у туристів. Причини надано в порядку частоти виникнення від поширених до рідкісних.

Інфекція	Можливі дерматологічні симптоми
Лихоманка денге [настанова 00040] Вірусні інфекції в тепло...	Перехідна еритема та дещо пурпурова, іноді макулопапульозна екзантема голови та шиї за 3-5 днів до початку симптомів (розповсюджується з тулуба на обличчя та кінцівки) [зображення 01414] Dengue skin rash

Інфекція	Можливі дерматологічні симптоми
Гарячка при тифі та паратифі [настанова 00175] Діареї, викликані мікроб...	Екзантема з не зливними елементами ураження малого розміру (рожеві цятки) на тулубі та кінцівках
Поворотна лихоманка [настанова 00039] Бактеріальні захворюванн...	Макулопапульозна екзантема в кінці фебрильної стадії
Плямисті лихоманки [настанова 00039] Бактеріальні захворюванн...	Зазвичай пурпура екзантема, у деяких випадках їй передує "tache noire" [зображення 01415] Rickettsiosis. Також виникають макулопапулярні та везикулярні екзантеми (можуть нагадувати вітряну віспу).
Чикунгунья [настанова 00040] Вірусні інфекції в тепло...	Пурпура або макулопапульозна екзантема на гострій фебрильній стадії захворювання
Лептоспіроз [настанова 00039] Бактеріальні захворюванн...	Пурпура екзантема, екхімози
Лихоманка західного Нілу	Макулопапульозна екзантема з маленькими елементами ураження, часто на кінцівках
Вірус Зіка [настанова 00040] Вірусні інфекції в тепло...	Макулопапульозна екзантема за 3-5 днів до початку симптомів, зазвичай починається на обличчі або тулубі
Рідкісні геморагічні лихоманки [настанова 00040] Вірусні інфекції в тепло...	Пурпура екзантема, екхімози, гематоми та петехії на шкірі та слизових оболонках
Жовта лихоманка [настанова 00040] Вірусні інфекції в тепло...	Жовтяниця, пурпура екзантема, екхімози

Ураження шкіри, що розповсюджуються як екзантема

- Гостра кропивниця або загострення хронічної кропивниці (свербіж, поодинокі елементи ураження, що змінюють локалізацію протягом дня) [настанова 00272] | Hives (urticaria) [зображення 01240] | Urticaria of the hands
- Псоріаз, такий як краплеподібний псоріаз (білі пластинчасті лусочки) [зображення 00464] | Guttate psoriasis; пустулярна екзантема при пустулярному псоріазі [зображення 01191] | Pustular psoriasis in th...
- Рожевий лишай (поодинокий лускатий елемент ураження, що виникає за кілька тижнів до виникнення більшої кількості лускатих плям) [зображення 00816] | Pityriasis rosea
- Екземи (загострення атопічної екземи [зображення 01479] | Atopic dermatitis), розповсюдження алергійної екземи [зображення 00799] | Contact allergy), нумулярна екзема [зображення 01480] | Nummular dermatitis
- Акне (поширене, гостре захворювання на тулубі, спині та грудях може нагадувати пустулярну або папулярну екзантему)

- Паранеопластичні екзантеми
- Висипки, асоційовані з порушеннями сполучної тканини (такими як червоний вовчак шкіри [зображення L00932] [Papulopustular acne on t...])
- Мультиформна еритема [настанова 01001] [Поліморфна еритема]

Лабораторні дослідження

- Загальний аналіз крові з тромбоцитами, СРБ, ШОЕ
- За підозри на стрептококову інфекцію — посів з носоглотки
- Розгорнутий загальний аналіз крові може бути корисним для диференційної діагностики (наприклад, еозинофілія при реакціях на ліки, при вірусних інфекціях — лімфоцитоз або лімфоцитопенія та, іноді, тромбоцитопенія, підвищений рівень мононуклеарів (атипові лімфоцити) при мононуклеозі).
- За підозри на септичну інфекцію посів проводять двічі. Проведення тесту на антитіла обґрунтоване клінічною підозрою на ВЕБ, ВІЛ, трепонему
- На ранніх стадіях вірусні інфекції, такі як ВІЛ або ВЕБ, можна діагностувати шляхом ПЛР замість повільного тесту на антитіла. Слід пам'ятати про це при виборі методу дослідження.
- Гістологічне дослідження шкіри може бути корисним при діагностиці розладів, що нагадують екзантему (такі як краплеподібний псоріаз).

Лікування

- Пацієнтам у задовільному стані без факторів ризику доцільно відмінити препарати та записати їх на повторний огляд за потреби.
- Для медикаментозних висипань та інфекційних екзантем можна призначити нанесення охолоджуючого лосьйону або гелю в якості симптоматичної терапії.
 - Таку мазь зберігають в холодильнику або готують її з 2-3% ментолу (гесіре: ментол 2,0% додати до 100,0% формоутворюючої мазі)
 - В наявності є також готові мазі.
- Антигістамінні, такі як цетиризин 10 мг 1 раз на добу, можна застосовувати в якості симптоматичного лікування свербіж.

- Якщо є вірогідність реакції на ліки та виключені важкі інфекції, в якості симптоматичної терапії можна призначити пероральні глюкокортикоїди, преднізолон 0,5 мг/кг курсом від 1-го до 2-х тижнів.
- Для деяких пацієнтів достатньо курсу глюкокортикоїдних мазей середньої та високої потужності (клас II-III) протягом 1-2 тижнів.
- Лікування будь-якої провокуючої інфекції

Консультації спеціалістів

- Якщо загальний стан пацієнта погіршується або за підозри на інфекцію чи реакцію на лікарський засіб, пацієнта негайно скеровують на госпіталізацію.
- За підозри на кір, вірусні або бактеріальні захворювання з теплого клімату, геморагічну гарячку, важку септичну інфекцію або ж при підтвердженій ВІЛ-інфекції (чи при обґрунтованій підозрі на неї) необхідна консультація лікаря-інфекціоніста.
- Консультація дерматолога необхідна при персистуванні симптомів та відсутності відповіді на лікування (підозра на захворювання шкіри, що нагадує екзантему).
- Якщо реакція викликана лікарським препаратом, а потенційно алергенний препарат матиме терапевтичне значення для пацієнта, у майбутньому необхідна консультація алерголога.

Джерела інформації

R1. Biesbroeck L, Sidbury R. Viral exanthems: an update. *Dermatol Ther* 2013;26(6):433-8.

[PubMedID|24552405]

R2. Stern RS. Clinical practice. Exanthematous drug eruptions. *N Engl J Med* 2012;366(26):2492-501. [PubMedID|22738099]

R3. Rawlin M. Exanthems and drug reactions. *Aust Fam Physician* 2011;40(7):486-9.

[PubMedID|21743852]

R4. Demoly P, Adkinson NF, Brockow K et al. International Consensus on drug allergy. *Allergy* 2014;69(4):420-37. [PubMedID|24697291]

Настанови

- [Настанова 00296](#). Гіперчутливість до ліків.
- [Настанова 00884](#). Фотодерматити.

- [Настанова 00014](#). Мононуклеоз.
- [Настанова 00610](#). Фарингіти і тонзиліти у дітей.
- [Настанова 00031](#). Лайм-бореліоз (ЛБ).
- [Настанова 00018](#). ВІЛ-інфекція.
- [Настанова 00216](#). Вірусний гепатит.
- [Настанова 00255](#). Сифіліс.
- [Настанова 00030](#). Туляремія.
- [Настанова 00037](#). Хвороба Погоста (карельська лихоманка, хвороба Окельбо).
- [Настанова 00609](#). Раптова екзантема.
- [Настанова 00608](#). Інфекційна еритема.
- [Настанова 00602](#). Хвороба Кавасакі.
- [Настанова 00044](#). Лихоманка в осіб, які повернулись з мандрівки.
- [Настанова 01046](#). Проблеми зі шкірою у мандрівників.
- [Настанова 00040](#). Вірусні інфекції в теплому кліматі.
- [Настанова 00175](#). Діареї, викликані мікробами.
- [Настанова 00039](#). Бактеріальні захворювання у теплому кліматі.
- [Настанова 00272](#). Nives (urticaria).
- [Настанова 01001](#). Поліморфна еритема.

Зображення

- [Зображення 00831](#). Allergic exanthema.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen

- [Зображення 00981](#). Drug exanthema.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen (picture) Suvi Cajanus (caption)

- [Зображення 00977](#). Erythema multiforme.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen (picture) Suvi
Sajanus (caption)

- [Зображення 00138](#). Widespread erythema multiforme on the body.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 01433](#). Erythema multiforme with cockade lesions.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00987](#). Erythema multiforme major in the mouth.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00830](#). Allergic exanthema caused by carbamazepine.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01089](#). Exanthema caused by amoxicillin.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01434](#). Multiple erythema migrans (EM).

Автори та власники авторських прав: Mia Bauer Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00265](#). Secondary syphilis on the soles.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01297](#). Measles.

Автори та власники авторських прав: Christian Mann Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01299. Measles.](#)

Автори та власники авторських прав: Christian Mann Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00929](#). Tularaemia-induced exanthema.

Автори та власники авторських прав:

- [Зображення 00893](#). Arbovirus arthritis (Pogosta disease).

Автори та власники авторських прав:

- [Зображення 01477](#). Exanthema subitum on the foot.

Автори та власники авторських прав: Juuso Landgren Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01478](#). Exanthema subitum on the foot.

Автори та власники авторських прав: Juuso Landgren Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00843](#). Parvovirus infection.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen

- [Зображення 00573](#). Chickenpox in an adult.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01407](#). Enteroviral skin lesions in the feet.

Автори та власники авторських прав: Merja Helminen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01278](#). Enteroviral vesicles in the soles.

Автори та власники авторських прав: Marja-Liisa Käär Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00901](#). Staphylococcal folliculitis in the hairy neck area.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen

- [Зображення 01027](#). Gianotti-Crosti (close-up).

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01028](#). Gianotti-Crosti syndrome on the cheeks of a child.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00180](#). Mollusca contagiosa behind the knees.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 00832](#). Vasculitis leucocytoclastica.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01038](#). Henoch-Schönlein purpura in the legs.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01414](#). Dengue skin rash.

Автори та власники авторських прав: Heli Siikamäki Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01415](#). Rickettsiosis.

Автори та власники авторських прав: Heli Siikamäki Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01240](#). Urticaria of the hands.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00464](#). Guttate psoriasis.

Автори та власники авторських прав: Duodecim Medical Publications
Ltd Raimo Suhonen

- [Зображення 01191](#). Pustular psoriasis in the foot.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00816](#). Pityriasis rosea.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 01479](#). Atopic dermatitis.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00799](#). Contact allergy.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen

- [Зображення 01480](#). Nummular dermatitis.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Duodecim Medical Publications Ltd

- [Зображення 00932](#). Papulopustular acne on the face.

Автори та власники авторських прав: Raimo Suhonen Suvi Cajanus
Duodecim Medical Publications Ltd

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm01122 Ключ сортування: 013.010 Тип: EBM Guidelines

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-05-26

Автор(и): Alexander Salava Редактор(и): Jukka Pekka Jousimaa Anneli Lauhio Jaana Panelius
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Hilka Salmén Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd
Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Навігаційні категорії
EBM Guidelines Dermatology

Ключові слова індексу
speciality: Dermatology Skin rash Skin eruption Exanthem Eczema Dermatitis Drug allergy
Drug hypersensitivity Pox Photodermatitis icpc-2: A76 icpc-2: A78 icpc-2: S99